

Odgovor Nemčije Wilsonu.

K. B. Berlin 27. oktobra. (W. B. Nota s katero je odgovorila Nemčija, vsega sledeče besedilo:

Nemška vlada je vzela na znanje odgovor pred- sednika Zedinjenih držav.

Predsednik pozna globoko segajoče spremembe, ki so se izvršile v nemški ustavi in se vrše. Mirovna pogajanja vodi ljudska vlada, v katere rokah so dejansko

in ustavno odločilna pooblastila. Njej so podrejene tudi vojaške oblasti.

Zatorej nemška vlada pričakuje zdaj predlogov za premirje, ki bo uvedlo mir pričnosti, kakor ga je označil predsednik v svojih izjavah.

Podpisal Soli, državni tajnik zunanjega urada.

Avstro - Ogrska Wilsonu.

Dunaj, 28. oktobra 1918.

Minister zunanjih zadev grof Andrássy je naročil včeraj avstro-ogrskemu poslaniku v Stock- holmu, naj naprosi kraljevo švedsko vlado, da izroči vladi Zedinjenih držav Amerike sledeči odgovor na noto od dne 18. t. m., ki se glasi:

„V odgovoru avstro-ogrške vlade predsedniku Wilsonu, se povdarja, da se Avstro-ogrška vlada soglasa z naziranjem, izraženim v izjavah predsednika Zedinjenih držav glede pravic narodov Avstro-Ogrske posebno glede pravic Čehoslovakov in Jugoslo- vanov.“

Nemško-avstrijski Nemci za sporazumni mir.

Izvršilni odbor nemško-avstrijskega zbora je v svoji seji 24. t. m. sklenil:

Da se kolikor mogoče pospeši mir in prepreči meščanska vojna med narodi, ter da se zagotovi ljudska prehrana, je potrebno, da se vladna oblast izroči narodu. Predsedstvo naj nemudoma uvede pogajanja z avstrijsko vlado in drugimi narodnimi sveti, posebno češkim in jugoslovanskim, ter se jim stavi naslednje predloge:

1. Upravo ozemelj posameznih narodnosti treba predati izvršilnim odborom narodov.

2. Ustvariti treba skupne delegacije svetov posameznih narodov, ki naj sporazumno vodijo predajo uprave posameznim narodom in ki naj upravljajo se vsem skupne zadeve.

3. Premirje naj sklenejo skupne delegacije, mir pa naj sklepa vsak narod zase samostojno.

Izvršilni odbor je ugotovil besedilo note za Wilsona, ki razpravlja o miru in premirju. Izvršilni odbor je do- ločil besedilo note za Nemčijo in nevtralne vlade.

Kakor se poroča iz Dunaja, so se pogajanja med Nemci in Jugoslavlani že začela.

Ustanovitve narodne straže zastraženo ljudsko- vanov.

Jugoslovanski Narodni svet je izdal sledeči razglas:

1. V slovenskih pokrajinah in v Istri so zaloge živil jako pike, tudi ne moremo pričakovati dovoza od zunaj. Rumunija in Ukrajina nečeta več dovažati in v ogrskem državnem zboru se zahteva, da se ne sme izvoziti nič najmanjša množina živila iz Ogrske. Pri- praviti se je torej treba, da bo slovenski kmet sam pre- hranjeval naše ljudstvo, dokler ne pride pomoč iz ino- zemstva.

2. Blizajo se burni časi, ki zahtevajo, da ostane vsakdo na svojem mestu in da izvršuje nalogo svojega polkica. Tudi za naše telovadce je prišel sedaj čas, da sčijo narodi.

Klasični, dezertirji in zlikovci se pojavljajo po de- želi, ki ogrožajo javni mir in red.

Da bodo mogli postaviti naši telovadci močno na- rodno stražo ter čisti oroke in imetje našega naroda, pozivljamo zastopnike Orlov in Sokolov, da se ade- ljejo sklepa ustanovitve Narodne straže.

Italijanske in balkanske bojišče.

V četrtek, 24. oktobra. Med Breno, Piavo in v pokrajini Montella narasli je sovražni ogenj do naj- večje ljutosti. Tudi je bila sovražna artiljerijska delov- nost zelo živahna. — V Srbiji potegnile so se naše čete pred sovražnim protisunkom na Jagodino.

V petek, 25. oktobra. Veliki naval Italijanov med giapo Asa in Adrijo in na benečanski gorski fronti v kraju Montella je bil od naših vrlih čet odbit. Na vi- sokih planoti Sedmih občin je bilo ozemlje južno-zapad- no od Asiaga, Monte Sisemol in pokrajina Monte di Val bella pozorišče tridnih bojev. Mestoma se je so- vražnja posrečilo mimogredč v naše jarke vdreti, bil je pa zopet vržen. Se bolj se je borilo v gorovju se- vero-vzhodno Brenite. Kjer je sovražnik krajevne uspe- he dosegel, bil je posred vržen. Petkrat se je brez- uspešno navalil proti Spinnucia. Naša in ogrska infa- nterija se je posebno odlikovala. — V Albaniji boji zadnjih čet in top. Javno Kragujevac zavrnile so av- stro-ogrski in nemške čete uspešno sovražne bataljone.

V soboto, 26. oktobra. Boji v Sedmih občinah se včeraj po neuspehi Italijanov in Francozov niso nadaljevali. Vrhodno Brenite je prišlo zopet do novih bridkih bojev, ki so trajali do noči. Zarise bojev sta bila zopet Monte Assolone, Monte Pertica, ki sta več- krat sovražnik v roke padla, a bila zopet s protina- padni iztrgana. Le zvečer se je ju sovražnik pod najte- žimi izgubami zamogel polastiti. Infanterija in letalci so se posebno odlikovali. — V Srbiji se korakoma umikamo in stojimo v pozicijah Kragujevac. Na al- banskem bojišču nič novga.

V nedeljo, 27. oktobra. Na Sedmih občinah mrčni delni sunki, ki so bili odbiti. Sovražnik imel je težke izgube. V gorovju Brenite trajala bitka v nezmanjšani ljutosti naprej. V Col Capente izgubljen je sovražnik skozi naše protisunke zopet vse pribrojene uspehe. Monte Assolone vzel je po bridki borbi četrta divizija v naskoku. Tudi Monte Pertica bil je sovražnik zopet iztrgan. Vsi poskusi Italijanov raz- širiti se v pokrajini Fontana Secca, so ostali brezuspešni. — Dela naših vrlih čet se popolnoma

Ker je torej Avstro-Ogrska sprejela vse po- goje, ki jih je napravil gospod predsednik odvisne za vstop v pogajanja o premirju in miru, ne stoji po mnenju avstro-ogrške vlade zapričetku teh pogajanj torej ni več na poti.

Vsled tega izjavlja avstro-ogrška vlada, da je pri- pravljena, ne da bi počakala izida drugih pogajanj, vstopiti v pogajanja glede miru med Avstro-Ogrsko in nasprotnimi državami ter se pogajati glede takojšnjega premirja na vseh frontah Avstro-Ogr- ske in prosi predsednika Zedinjenih držav, da ukrene tozadevne priprave.

strinjajo z orožnimi čini prejšnjih bitk. — Ob Piavi traja artiljerijski boj. Ponoči so entente čete oboje- stransko Montella z ogromnimi silami napadle. Na toč- kah, na katerih je sovražnik levi breg dosegel, traja bridka bitka. V Srbiji izvršujejo se premikanja po načrtu. Kragujevac smo opustili sovražniku.

V ponedeljek, 28. oktobra. V Sedmih občinah so bili sunki sovražnika zavrnjeni. Vzhodno Brenite traja velika bitka: Vsi napadi sovražnika so bili zav- rnjeni. Izgubljeno ozemlje smo južno Fontana Secca zo- pet vsi priborili. Odlikavale so se čete vseh narodno- sti. Novi boji se vršijo ob Piavi. — Na Balkanu prišlo je ob Srednji Drini do spopadov med našimi varstvenimi četami in četami. Umik naše čet se vrši v Srbiji brez nasprotne ovire.

V torek, 29. oktobra. Ob Piavi traja ljuta bitka naprej. Ententnim četam se ni posrečilo nikjer, naših čr predret. Proti večeri smo na najmočnejše napadenih točkah našo obrambo v zadajšnje črte pretožili. — V Albaniji smo Alessio izpraznil. V Srbiji je do- spel sovražnik do Palanca.

V sredo, 30. oktobra. Med Breno in Piavo so svezle sovražne čete v premoči Monte Assolone in Monte Pertica napadle. Naše jarabe čete so vse napore na- sprotnika uničile. — Na benečanski fronti se je Angležem in Italijanom posrečilo svoja vlogna mesta severno in južno Montella znatno razširiti. Naše čete opuščajajo zasedene italijanske pokrajine.

Zapadne in južno-vzhodne bojišče.

V četrtek, 24. oktobra. V nizavi Lyse so trajali delni boji. Ob železnici Deizne-Varegem zavrnjeni so bili vsi sovražni napadi. V kraju Kattestraal, kjer je so- vražnik napadal, je bil zavrnjen. Tournai in Valenciennes ležita pod angleškim ognjem. Južno-vzhodno od Le Chalcau izjavljali so se večkratni napadi sovražnika po- polnoma. Med Pommereulom in Cailloum smo proti ogromni premoči naše čr obdržali. Proti Sambre-Oise- kanalu peljani napadi običali so v našem ognju. — Med Oise in Serre so bili sovražni napadi skuzi proti- sunek zavrnjeni. Montcornet leži pod težkim francoskim ognjem. Na obeh bregovih Maase razširili so se napadi Amerikancev. Bili so zavrnjeni in so trpeli v našem ognju težke izgube. Vzhodno Maase trajali so luti boji za gozdne višine obojestransko Consenvoye-Damvillers do večera. V tridih in uspešnih protisunkih so bili napadi Amerikancev zavrnjeni. — V lutih gorskih bojih zava- rovale so si naše čete obstojanje obojestransko Paracina.

V petek, 25. oktobra. V Flandriji trajajo boji v nizavi Lyse. Južno-zapadno od Deizne iztrgali smo Francozom dele najprejpotisnjeneja mostiča. Uničenje krajev v nizavi Schelde od sovražnika, se nadaljuje. Vzhodno od Solesmes izjavljali so se velenapadi An- gležev pred našimi črtami vzhodno Ecailion-poteka. Proti Le Quesnoy peljani napadi vrnilni so do železnice severo-zapadno in severno od Le Quesnoy. Včeraj za- dobil je sovražnik kakih 800 do 1000 metrov globokosti na ozemlje. Večjih uspehov kljub premoči ni zamogel doseči. — Med Oise, Serre in zapadno Aisne artiljerijs- ka bitka. Kjer je sovražnik v naše črte vdrl, je bil v protisunk zopet vržen. Delni napadi Amerikancev ob obeh bregovih Maase so bili zavrnjeni. — Obojestransko Morawe sovražni napadi. Zapadno reke smo bili v gorovju Kragujevac nazaj potisnjeni.

V soboto, 26. oktobra. Ogrozana, hvala vrli hrabrosti uspešna borba na mnogih delih fronte.

V nedeljo, 27. oktobra. Sovražnik raki belgijske kraje za nemško fronto. Skozi ognjene grane našlo je mnogo civilnega prebivalstva, ki je iskalo zavetišča v kleteh, svojo smrt. Sovražnik je vdrl v Englefontaine in Herque. Ob Oise in Aisne se bojujemo. Nasprotnik, ki je pri Pleine Selve v naše črte vdrl, bil je severo- vzhodno tega kraja zastavljen. Origny je v naših rokah. — Na višinah zapadno Aisne trčil je lastni krajevni protinapad proti Sachsenwaldu na močnejše napade so- vražnika. Ki jih je vodil med Mize le Conte in Aisno. V našem odpornem ognju zadobil je sovražnik težke izgube. — Na južno-vzhodnem bojišču potekajo pre- mikanja v zadajšnje črte po načrtu. Pri Kragujevacu in Jagodini branile so zadnje čete umikanje naših čet.

V ponedeljek, 28. oktobra. Nobena večja bojovna podjetja. Poskusi sovražnika prekoračiti kanal Oise pri Topigny so bili preprečeni. — Obojestransko Morawe bojovna dotika s sovražnikom.

V torek, 29. oktobra. V splošnem je bil sovražnik ali zavrnjen ali pa so se njegovi napadi izjavljali. — Med Airo in Maaso artiljerijska delavnost. V zadnjih

dneh je bilo v zračnih bojih 49 sovražnih letal in 3 pritrjeni baloni sestreljenih.

V sredo, 30. oktobra. Na 18 kilometrov široki napadali fronto so nemške čete vse napade sovraž- nika odbile. Francoz je imel včeraj težke izgube. Več ankov je bilo uničenih.

Politični utrinki.

Spremembe v zunanji in notranji politiki.

Zunanji minister grof Burian odstopil. Njegov naslednik grof Jul. Andrássy.

Budapest, 24. oktobra. Njegovo Veličanstvo cesar je sprejel demisijo zunanjega ministra grofa Bu- riana in imenoval za zunanjega ministra grofa Andrássy-ja.

Finančni minister odstopil.

Dunaj, 24. oktobra. Skupni finančni minister dr. Spitzmüller je odstopil.

Ogrski ministeraki predsednik odstopil.

Budapest, 24. oktobra. Ministerski predsednik dr. Wekerle je ponudil v današnji javnici Njegove Veličanstvo demisije vlade, ki jo je vladar spre- jel. Njegovo Veličanstvo cesar je poveril dr. Wekerleju vodstvo poslov, dokler se ne imenuje nova vlada.

Hussarek odstopil. — Lammasch njegov naslednik.

Dunaj, 25. oktobra. Cesar je sprejel demisijo Hussarekovega kabineta. Za njegovega nasled- nika je bil določen dvorni svetnik Lammasch, ki bo z malimi spremembami prevzel sedanj kabineto.

Iz državne zbornice.

Izjava italijanske narodne zveze.

Posl. dr. Conci je podal v imenu novoustanov- ljenega narodnega zastopstva „Fascio Nazionale“ izjavo, da smatrajo njeni člani temeljem Wilsonovih zahtev, ki so jih osrednje d. l. zave sprejele, vsa dosedaj avstrijski- ogrski monarhiji pripadajoča italijanska ozemlja kot že iz teritorialne skupnosti izločena. Zato italijanski poslanci nikakor nimajo več naloge, da bi se z vlado ali z za- stopniki avstrijskih narodnosti pogajali o preosnovi države. Končno vlagajo ugovor proti izjemnemu stališču, ki na to se ustvarilo za Trst.

Italijani natočijo v Jugoslavijo.

Italijanski socialdemokratski tednik „Il Lavoratore“ niše, da so vsi Italijani brez razlike mišljenja priprav- ljeni trivovati življenje, da se obranijo podjarmljenja v Jugoslaviji. Italijani v Trstu, Primorju in Istri bi se z vsami silami uprli taki odločitvi tudi tedaj, če bi jo iz- rekli Wilson. A Wilson tega ne bo stvil, ker je za pravico in pravica je tu na strani Italijanov.

Za socialistično veliko nemško republiko.

München, 25. oktobra. V Münchenu so priredili neodvisni socialisti shod, na katerem je govoril iz zgoraj izpušeni pisatelj Kurt Eisner. Govornik, ki so ga kot mučenika zelo slavili, je ostro napadl sedanjo vlado in je zahteval, naj se ustanovi nemška socialistična republika skupno z nemško Avstrijo. Taka republika s predsednikom Liebknechtom na čelu dobi od entente v 24. urah mir.

Deželni namestnik grof Clary odstopil.

Deželni namestnik grof Clary in Aldringen je odstopil. Prihodnje dni bo za gospodarskega komi- sarja na Štajerskem imenovan dr. Viktor Wutte, za njegovega namestnika dr. Arnold Eisler. Delokrog teh dveh bo naslednji: Obema komisarjema bo urad- ništvo namestništva podrejeno. Podrejen jima bo ves politični in gospodarski aparat.

Zadnji udarec Nemčije.

Berlin, 26. oktobra. V narodnih berlinskih kro- gih prevladuje mnenje, da bo sklicala vlada, če ne pride do sporazuma z Wilsonom, pod orojte vse mo- like od 16. do 55. leta. S temi bo izvedla zadnji odo- čilni udarec.

Ludendorff odstopil.

K. B. Berlin, 26. oktobra. Cesar je sprejel de- misijo generalnega kvarirnistrja v. Ludendorffa ter mu podelil imeništvo fasilirkega polka št. 39, ki bo nosil njegovo ime.

Pomislestitev Fritza Adler.

Kakor se poroča, povzeli se bodo koraki, da bo pomilošten v ječi se nahajajoči dr. Fritz Adler, mo- rilec ministra grofa Stürga.

Zadnje avstrijske ministerstvo.

Dunaj, 28. oktobra. Nova avstrijska vlada je sestavljena sledeče: Lammasch, ministerski predsednik; Bahians, železniški minister; Hermann, minister javnih del; Horbačewski, minister za ljudsko zdravje; Wiesner, trgovski minister; Silva Ta- rocca, poljedelski minister; dr. Paul, prehranjevalni minister; dr. Geyer, notranji minister; dr. Galecki, poljski minister; tajni svetnik Vittorelli, justični mi- nister; sekčni del Rihard Hampel, naučni minister; vseučilišni profesor Ignac Seydl, minister za social- no skrb; profesor dr. Jos. Redlich, finančni mi- nister; dr. Friederik Lehnke, pl. Lehnsteina je po- verjeno vodstvo dež. brambe.

Zastopniki nemških narodnih manjšin.

Poslanci Markhi in Malik za Štajersko, Nagelin in dr. Steinwender za Koroško in grof

Barbo za Kranjsko, so se dne 23. t. m. oglašili v Jugoslovanskem klubu in izrazili željo, da bi se pogovarjali neobvezno v zadevah, ki se bodo tikle v bližnjem času interesov našega ozemlja in da se informirajo glede nemških manjšin v bodoči jugoslovanski državi.

Razne vesti.

Čenjenim naročnikom in čitateljem „Št. Jerca“ naznanjamo, da smo radi splošnega pomanjkanja papirja bili primorani naš list, kar se tiče šte. vilo strani, omejiti. Vsed tega smo se pa poslužili drobnejšega in manjšega tiska, tako, da naši čitatelji, kar se tiče tvarine, ne bodo pod nobenim pogojem prikrašani.

Gustav Staraschina †.

Neizprošna smrt iztrgala nam je v najlepši dobi svojega življenja po kratki mučni bolezni našega vrliga somišljenika in boritelja za našo stranko, gospoda Gustava Staraschina, trgovca v Cirkovcu. Pogreb draga nepozabnega vršil se je v četrtek dne 24. oktobra t. l. — Bodi blagemu rajniku zemlja lahka! — Zaostali soprog in družini pa naše globoko sožalje.

Nagla smrt. V torek dne 29. oktobra t. l. umrl je v Ptuj po kratki težki bolezni gosp. Gottfried Grill, c. kr. okrajni pozor. Žaljuči družini naše sožalje.

Srebrna poroka. Dne 5. novembra t. l. obhajata Leopold in Johanna Slawitsch v Ptuj v krogu svojih dragih srebrno gostijo. Velikopostojnemu in čilemu paru naše najpriščnejše čestitke. Mnogo leta, — mnogo sreče.

Iz Velovleka pri Ptuj se nam poroča: Letos, v tem deževnem vremenu znamo zopet oceniti, kaj se pravi imeti lepe, dobro urejene ceste. Kaj je na primer prej pri jesenskem prevažanju naša uboga živina pretrpela, ko smo se imeli slabe pota in takozvane blatne klanke, posebno ob dolgo trajajočem slabem vremenu. Od časa pa, ko nam je zgradil ptujski okrajni odbor to novo cesto, smo čisto na drugem stališču. Z lahkosjo prevažamo po njej težko obložene vozove, brez da bi živina pri tem znatno trpela. Vsak bodi si še tako zagrižen nasprotnik okrajnega zastopa, mora po živinodolno delo okrajnega odbora ptujskega v tem oziru odobravati in priznati, da se je v prid splošnosti kar se tiče javnih del, mnogo koristnega storilo. In te ceste smo posebno Velovlečani potrebovali, kakor slepec pogleda. Če bi je ne imeli, bi ne bili mogli pri tem pomanjkanju živine tako z lahka svojih pridelkov na dom spravljati. Splošno priznanje torej okrajnemu zastopu ptujskemu.

Spremembe pri okrajnih glavarstvih. Za okrajne glavarje bodo baje imenovani: dr. Pirkmaier, za Ptuj; dr. Feliks Lajšček za Maribor; dr. Trstenjak za Slov. Bistrico in dr. Gasper Lipovšek za Celje.

Narodni praznik Jugoslovancev. Po vseh slovenskih mestih slavili so Jugoslovani torek, 29. t. m. kot narodni praznik v znak zmage vstajanja jugoslovanskega naroda SHS. Okrasili so svoje hiše z zastavami treodnega naroda Slovencev Hrvatov in Srbov. Njih delo je počivalo in trgovine so imeli zaprte.

Na španski bolezni umrle na dan 20 oseb v Gradcu. V Kopru je na španski bolezni umrla vsa rodbina predstojnika železniške postaje Peričič, oče, mati in dva sina. V Trstu umre na španski bolezni na dan 90 oseb.

Prevažanje trupel po železnih cestah se radi težko v transportu odslej popolnoma vstavi.

Ne potuj! Najboljše odredila, da se ne nalezijo španske bolezni je: Ne potovati! Železniški vozovi so sedaj polni potnikov, pri katerih se španska bolezen pričinja ali se končuje, od katerih se zelo lahko nalezijo bolezni, dokler kašelj ni ponehal. Ko nastopi mrzlo vreme, bo bolezen sama pomagoma pojenjevala, in ko nečno popolnoma preneha.

Več znanj kakor možnih zapade španski bolezni. Zakaj? Žene so bolj nepravilne in se dovolj ne varujejo, često opravljajo še domača dela, ki imajo že mrzlico. Da se izognemo hudemu potu bolezni, moramo takoj pri najmanjšem znaku mrzlice v posteljo in se nekaj dni ležati, ko je že mrzlica izginila. Dokler se kašlja, se ne sme iz sobe.

Pridelek krompirja in koruze na Ogrskem. Navzile slabemu vremenu se spravljanje krompirja nadaljuje in se bliža svojem koncu. Krompir je v nekaterih krajih slab, toda v mnogih pa prav dober, bati se je, da vsled mokrega vremena krompir ne bo obsojen. Pridelek koruze bo po vseh okrajih ugoden.

Triotapl usnja zaslužili nad 7000 milijonov kron. Centrala za usnje je dala leta 1917 strojilo 1.100.000 govejih in 100.000 konjskih koz. Ker izdelajo iz ene kože 50 parov podplatov, bi lahko izdelali 60 milijonov parov podplatov. Če se računa, da odpade za vojaštvo 24 milijonov podplatov, je ostalo civilnemu prebivalstvu 36 milijonov podplatov. Kje je to usnje, kjer ljudje nemorejo nikjer kupiti podplatov? Gotovo je v skladiščih hitopacev. Centrala za usnje je izdelala leta 1917 1.000.000 koz; vsake koža vrže 15 kg usnja za podplate; izdelali so torej 18 milijonov kilogramov teptancev. Če odračunamo polovico za vojaštvo, ostane civilnemu prebivalstvu devet milijonov kilogramov. Centrala prodaja teptance 13 do 20 K kilogram, v hitopaci kupčiji se pa prodajajo kilogram usnja na zahodu države s 150 K, zahodu države pa s 300 K. Odrasla hitopaska kupčija zasluži toraj pri kilogramu povprečno do 200 K. Pri 9.000.000 kg je zneslo to leta 1917 okroglo 1.800.000.000 K. Te razmere trajajo že štiri leta. Če je tudi ta račun le približni, kaže,

kakšne velikanse vsote so brez potrebe izteli iz prebivalstva.

66 konj od lakote poginilo. V Gansendorfu je pred kratkim došlo okoli 100 konj, od katerih je 66 poginilo lakote. Ti konji so prišli z Ukrajine na neznanega človeka v Gansendorfu. Ljudje (židje), ki bi bili morali se voziti s tem transportom, so se udobno vozili v osebnem vlaku. Ti konji so dolgo časa ležali v solnčni vročini na kolodvoru in so razširjali strašovit smrad, ker jih konjederer ni mogel hitro odstraniti. Sedaj pa vprašanje: Kmetovalec ne more niti za drag denar dobiti konj. Židje pa dobe navzile pomanjkanju vagonov dovolj voz, da prevažajo konje, ki potem vsled lakote poginejo. Kakšno kazen pač zaslužijo taki ljudje, ki ljudsko potrpljenje na tak nepopisan način izrabljajo? Skrajno dvomljivo je, če bi dobili kmetje na razpolago vagoni, da bi prevažali konje iz Ukrajine.

Cene ograde perutnine na Dunaju. Nepitane tolste gosi, stanejo na Dunaju 42 do 45 K, pitane tolste gosi 56 K, mlade gosi 13 K, surova gosja mast 80 K, razpuščena gosje mast 105, kokoši 31 do 35 K.

Strane cene za strešno opeko. Vsled močnega povpraševanja po strešni opeki in vsled majhnih zalog so cene za strešno opeko silno narasle. Cene, ki so znašale pred vojno za 1000 strešnih opek 45 kron, so narasle sedaj na — 600 kron. V verižni trgovini plačujejo za 1000 opek 1500 kron.

Konec preventivne cenzure. V smislu sklepa ministra notranjih zadev od dne 28. oktobra t. l. § 17 tiskovnega zakona odpravila se je takozvana preventivna cenzura. Zato ne bode treba več pošiljati odtisov listov v predcenzuro.

Oficir — roparski morilec. Od 31. julija naprej je zaprt 21-letni lajtant Josip Viljem Hanke, duhovnik domačega polka zaradi roparskega umora na črnovojniškem inlanteristu Herschu Gutwirt. Lajtant Hanke je zabil Gutwirta v svoje stanovanje, ker je imel inlanterist pri sebi 22.000 K denarja. Tam je lajtant napadel vojaka, ter mu razkral glavo. Ker pa so prišli ljudje, ki so bili slišali vpitje Gutwirta, je lajtant zbežal, brez da bi bil vzel denar seboj. Bil je aretiran. — „Slavna“ naša cenzura je dosedaj zatrla vsako „poročilo o tem roparskem napadu.“

Sreče v nevarnosti. Dne 22. septembra je pogorelo gospodarsko poslopje Josefa Kollmanna v Liebenau pri Gradcu. Nastala škoda je velika. Po požaru so preiskali pogorjene in zadeli v neki sobi na železnih kovčeh, ki je bil tam zakopan. Odprli so ga in našli v njem stari srebrni denar in večjo množico Marija Terezijinih talarjev. Kovčeh so prenesli v nekogradiško banko ter zamenjali srebro za papirnati denar. S tem si bo pogorelec zidal novo hišo.

Kaj je milijarda? Da je milijarda tisoč milijonov, ve vsakdo. Milijarda pešcev, porazdeljena v polke po 3000 mož, bi bilo 333.333 polkov. Ako bi ta vojska šla umno, porazdeljena v kolone po 4 može v eni vrsti, bi trajalo neprestano 11 let. Na železnici bi ta orjaska vojska potrebovala 20 milijonov vagonov, v katerega vsakega bi moralo iti po 50 mož. Če računamo dolžino vagona na 10 m, bi bil vlak ravno 200.000 km dolg; segal bi petkrat okrog in okrog zemlje. Strojna puška, ki v minuti odda 250 strel, bi merala sedem in pol leta neprestano da in noč pokati, da bi postrelila milijardo nabojev. Bogataš, katerega premoženje bi znašalo ravno milijardo K, bi smel brez vsake skrbi izdati vsak dan 1000 K in ne bi mu bilo niti treba naložiti svojega premoženja na obresti, bi lahko šel 2740 let, da bi izdal poslednji tisočak. Ako vsako minuto nastajajo 200, bi moral deset in pol leta neprestano šteti, da bi prišel do milijarde. Milijarda ur da lepo številce 114 let.

Pomoč zoper grižo si lahko pripravijo gospodinjice doma. Želod je dobro zdravilo. Zbiraj ga, olup in očisti do belega jedra; to zreži na koščke, ki so kaviine velikosti, posuši na peči ali na soncu, potem žgi, kakor zgeš kavo. Tako si pripravila želodovo kavo in s cikorkijo ali z jemenovno vred kuhaš vsaj 5 minut. Potem jo pijes z mlekom ali brez mleka. Želodova kava je za vsak dan dobra zlasti za slabotne otroke in ženske. Kot pomoč zoper grižo je pa neobhodno potrebna v vsaki hiši. Dobro je, ako imaš zmelto želodovo kavo v plehnati škrtiji lepo shranjeno in vedno pripravljeno.

Čeden samomor. Na Dunaju je vsled bolezni, ker se nahaja Avstrija v razsulu, izvršil samomor sekijski načelnik cesarjeve kabinete pisarne Otokar Mikešch. Z britvijto si je prezezel žilo na vratu.

Krvavi izgredi v budimpeštanskem dvorcu. Pretekli petek, dne 25. oktobra, je prišlo v budimpeštanski dvorni palači do zelo krvavih demonstracij. Več sto oseb večina vsehščinskih, je vikralo na dvorišče dvorca. Nek vseučiliščnik je imel govor, v katerem je rekel, da je avstrijski cesar zbežal iz Dunaja, ker se tamkaj ne čuti več varnega. Samo Ogrska je še v stanu, da čili cesarja. Policija je pozivala govornika, da zapusti dvorec. Toda pri tem je pa prišlo do velikih izgredov, ker se je velik del udeležencev zavzel za govornika. Poklicali so vojaštvo in prišlo je med vseučiliščniki in vojaštvom do hudih spopadov. Vojaštvo je oddalo več strel, Več oseb je bilo ranjenih, med temi tudi nadporočnik, ki je povlel vojaštvo.

Cena zlata in srebra so začele vsled bližajočega se miru padati. Cena za 1 kilogram čistega zlata se je zmanjšala za 3000 kron, srebra pa za 100 kron. Prav zadnji čas pa je padla cena zlata za nadaljnjih 1600 kron, srebra pa za 60 kron pri enem kilogramu. — Iz Londona se poroča, da so v transvalskih zlatih rudnikih pridelali meseca septembra letošnjega leta 708.206 oz zlata v vrednosti 3.008.267 funtov sterlingov. V teh rudnikih je zaposlenih 196.396 delavcev.

Nadvojvoda Jožef Maždarom. Budimpešta, 28. oktobra. (Ogr. kor. urad). Nj. ces. in kralj. Visokost gospod nadvojvoda Jožef je objavil nastopni oklic: »Narodi! Njegovo Velikanstvo naš krunani kralj mi je naročil, da naj izvedem takoj razrešitev naših v nekakšni krizi se nahajajočih javnih razmer, ki v soglasju z voljo

narodovo popolne samostalnosti naše domovine ne bi samo zagotovila, ampak jo tudi oživila. Velik in očiščilen je tak korak, zakaj treba je, da izvedemo osamosvojitve naših zunanjih odnosov in naše obrambne sile, kakor sploh neodvisnosti vsake veje naše uprave na način, ki odgovarja svobodnosti smeri današnjega časa in interesom širokih ljudskih plasti. Poleg dosege takojšnjega miru dominira pridružitve veliki mednarodni zvezi narodov v svrhu, da se zagotovi bodočnost naših priždevanj. Varovanje integritete in enotnosti našega državnega ozemlja kakor tudi odstranjenje vsakršne nevarnosti, ki nam prete do sklepa miru, mi nalagata dolžnost, da združim vse narodne sile in da povzročim spojitve čuta skupnosti, ki edini vodi k dosegu naših ciljev. Z zaupanjem se zafadi tega obračam do vsakega vernega sina narodovega, da naj dosego teh ciljev pospešuje, v nemar puščajoč vsakršno nasprotje, vsak osebni interes, da naj varuje zakoniti deželi red in naj se preudarno, resno in poživovalno stavi v službo velike narodne stvari. Združitev sil dovede sadove skupnega nastopanja do izoritve: na nedotakljivosti zasnovano samostojnost in neodvisnost naše domovine, družabni red in časa princ ne uredbe, blagor miru in jamstvo za naš bodoči razvoj. — Z vso toplino svojega patriotskega čustvovanja si izprošam podporo narodovo v izvajanju te moje težavne naloge. — Budimpešta, 28. oktobra 1918. — Nadvojvoda Jožef.

Pomanjkanje užgalic je postalo zadnji čas skrajno veliko; užgalic se po trgovinah in tralnikah kupijo več ne dobi. Glede tega pravi neki strokovnjak: Pomanjkanje užgalic so pred vsem krive transportne težkoče. Zelo naložen užgalic radi teh težkoč čisto ni mogoče odpraviti. Pomanjkanje surovin in premoga ni mogoče ter španska bolezen, ki divja med tovarniškimi delavstvom, povzroča, da se sedaj izdeluje polovico manj užgalic kakor pred pol letom. Pomanjkanje užgalic pa so tudi krivi razni hrčki in ve v majhni meri navijalci cen. Pod roko se dobe užgalice, toda po nezasišanih cenah, znanih po slučajih, ko se je zahtevalo za eno malo škrtalico 1 krono.

Gospodarske stvari.

Konjska kopita.

Konjska kopita se pri konjih velikokrat po nepotrebnem uničijo in tako se konj popolnoma pokvari. Gospodari ne gledajo dovolj na snazanje konjskih kopit. Kopita postanejo vsled tega robata suha in začno povzati, to gre vedno dalje toliko časa, da začne konj šepati. Da se tega zla pri konjih ognemo je potrebno, da se kopita vsaj vsaki teden enkrat namažejo z žopnim mazilom, ali pa z masjo pomešano nekoliko črne barve. Vsaka razpoložna, ki nastane na kopitu, se je treba ostrgati, da se ne bo naprej širila. To stori najbolje podkovski kovač. Druga važna stvar je pri kopitih, da se konji prekujejo vsaki četrtileden, sveda če so kopita zdrava. Navadno čakajo konjski posestniki prekuvarje toliko časa, da konj podkve izgubi. To je zelo škodljivo za kopito. Za kovanje naj se izbere vedno le izkušen podkovski kovač.

Želod dobra hrana za prašiče.

Vojska je marsikaterega kmetovalca naučila drugo gospodariti, kakor je bil prej vajen, zlasti velja to za prehrano ljudi in živali. Pri nas ni bila navada, da bi se prašiči z želodom krmlili, pač pa je to že stara in dobro preizkušena metoda na Ogrskem in Hrvaškem zlasti pa v Slavoniji. Velikanske množine prašičev se izpita tam z želodom in koruzo. Četudi mi tega načina pitanja ne moremo popolnoma posnemati, vendar pa lahko želod krmlimo prašičem kot dodatek k drugi krmi, in s tem prihranimo veliko žila in krompirja, katerega nimamo za krmiljenje. Želod prašiči prav radi žro, ter se pri tej krmi prav dobro počutijo. Krmi se lahko želod kar cel potem, ko se je posušil, ali pa kar je še boljše, ako se izliži. Za lušenje želoda imamo različne priprave. Najpreprosteje je pri nas, če se ga da v gope, katere se nahajajo skoraj pri vsakem mlincu. Sveda se morajo stole za to nekoliko preurediti, kar bo zadeli vsak mlinar. Vsak kmetovalec naj bi skrbno nabiral želod in ga spravil na kak šuš prostor, kjer se naj bi dobro presušili. Prašiči, ki žro veliko želoda, morajo dobiti dovolj pitne vode.

Stanje živine na Štajerskem.

Ravnatelj štajerske podružnice vnovčevalnice živine v Gradcu, Fritz Schneider priobčuje zanimive statistične podatke o stanju živine na Štajerskem. Dne 4. maja 1916, to je, ko je bil pregleden monopol živine, je bilo v deželi še 732.000 goved. Do 21. aprila 1918 se je vzele v svrhu klanja 395.549 goved (brez telet, prodanih od sesca). To znaša 54%, od začeta monopola. S tem se je stanje živine zmanjšalo za 180.000 glav ali povprečno za 25%. Po starosti razdeljena, se je živina zmanjšala: mlade živali pod 1 letom za 187.000 glav ali 11%, junci čez 1 leto 9000 ali 41%, telce čez 1 leto 42.700 ali 46%, eno do dveletni vladi volj 30.000 ali 57%, povprečno živali, ki se rastejo, za 3%. Štajerska živina pa se je zmanjšala: Krave 31.000 ali 11%, dve- in triletni volj 14 tisoč ali 31%, čez triletni volj 34.000 ali 51%, skupaj odrasle živine za 79.000 glav ali 20%. Odrasla živina je torej padla za eno petino, mlada živina za eno tretino. Danes šteje dežela še 552.000 glav govedi, po priliki toliko, kakor o priliki prvega štetja živine na Štajerskem leta 1857. Ta živina se razdeli na 125.000 živinorejcev. Povprečno prideta torej na vsakega živinorejca dve govedi. Ravnatelj Schneider trdi, da je število živine padlo pri srednjih in veleposelskih za 33—66%, dočim so mali posestniki, ki so imeli v začetku po eno ali dve glavi, ostali pri starem. Povprečna teža zaklanih govedi na Štajerskem je znašala leta 1916 453 kg (zaklanih 102.729 glav,